

In onn el provisorii

La Scuola professionala industrialia Glion ha bardigliu

DAD AUGUSTIN BEELI / ANR

■ Il davos gi dil zercladur han las emprendistas ed ils emprendists da mistergners festiva a Glion la fin da lur scolaziun. Paucs gis suenter ha la squadra d'instrucziun bardigliu la casa da scola. Per in onn surveschan ils containers alla Via Mulin sco baghetg provisorii. La casa da scola alla Via da Scola a Glion ha il marcau da Glion aviert avon exact 40 onns. Dapi igl atun 1977 frequentan cheu ils giuvenils ch'empresan il mistregn da miradur e scrinari la scola professionala. Pils scrinari e lennari eis ei era liug dils cuors externs. El center da cuors a Glion absolvan ils emprendists digl entir cantun la scolaziun dil fatg tenor il program da lur uniun tetgala. Quella casa da scola vegn ussa renovada ed engrondida. Per quei intent ha la vischnaunca dad Ilanz/Glion concediu in credit da 6,6 milliuns francs.

Niev baghetg Minergie

Ussa ch'igl onn da scola 2016/17 ei ius a fin e che tuttas garantias ein dadas ed ils obstachels dumignai sa il project entscheiver definitiv. Il project preveda da sanar ils locals generals, ils locals da cuors, la tecnica da casa sco era la casa da scola professionala. La part nord dil baghetg vegn alzada per in plaun, leu dat ei in local da lavur, stanzas da preparaziun pil personal d'instrucziun ed ina stanza da pausa. Tiel concept s'audi d'integrar el baghetg la tecnica da casa conforma al temps. Quei vul gir ch'ei detti in baghetg

Ils containers ella Via Mulin sut il center Mundaun ein tschentai. Endadens ei il provisorii dalla scola installaus e colligiaus. Las proximas jamnas vegn il plaz avon aunc finius.

FOTO A. BEELI

cul standard Minergie. Igl ei clar che la vischnaunca dad Ilanz/Glion s'oblighescha, cun siu label «marcau d'energia», da spargnar energia nua e cu quei ei pusseivel.

La vischnaunca Ilanz/Glion ha surdau la planisaziun dil project al biro indigen Carigiet Architectura. Sco quei

che Rico Carigiet ha confirmau all'anr entscheivan las empremas lavurs quest'jamna. Ella pli emprema fasa eis ei impurtont d'esser precauts cun scarpargiu la sostanza veglia dil baghetg da 40 onns ella Via da Scola. Lezs onns enconuschev'ins aunc buca las consequenzas nuscheivlas digl asbest. Per quei ston las

preits ed il tetg cun material nuscheivel vegnir allontanai cun in'acziun ed en vestgadira speciala.

La scola els containers

Igl uost cuntinueschan las lavurs lu cun arver il plazal da baghegiar. Tenor il program ston ils scolars dalla scola professiu-

nala industrialia frequentar igl onn da scola 2017/18 en in provisorii. Ils cuors externs han buca liug a Glion duront quei temps, ils emprendists da scrinari e lennari absolvan quels a Panaduz ellas hallas dalla firma Dema. Pil menaschi da scola ha la vischnaunca Ilanz/Glion stuiu metter a disposiziun localitads adequatas. «La midada el provisorii ei ina gronda sfida pils scolasts dalla scola professionala», declara Peter Kreiliger, il menader dil Center da formaziun Surselva. Ei vali da far baul avunda las dretgas preparativas per garantir la qualitat dall'instrucziun dil fatg sco era l'instrucziun generala dils emprendists, gi el. Igl uost vegnan 35 emprendistas ed emprendists da scrinari, 22 da miradur e 171 ulteriurs emprendists ed emprendistas romontschs dalla Surselva a survegnir l'instrucziun alla Via Mulin 2a.

L'jamna vargada han il menader dalla scola professionala Alois Derungs cun sia squadra da scolasts e scolasts endrizzau lur novas stanzas el provisorii. Al gerau da baghegiar dad Ilanz/Glion e menader da construcziun Gery Hafner eis ei gartegiari d'anflar ina sliagiazun optimala pils bassegns dalla scola. Sigl areal Maissen gest sper il center Mundaun han ins tschentau ina retscha da containers, empunniu quels ed installau las colligiazuns electricas e sanitaras. En tut ha la scola professionala – sco tochen dacheu – a disposiziun quater stanzas d'instrucziun, stanza da scolasts e duas stanzas pli pintgas. Viter han ins plazau dus containers pil material special ch'els emprendists da miradur e scrinari drovan.

Cavar vias e pinar plontas

Giuvenils lavuran en favur digl uaul da schurmetg

DA LEILA CADRUVI / ANR

■ Per la tschunavla ga porscha la Banca Cantunala Grischuna a 60 giuvenils ina occupaziun da stad. Questa stad san ils giuvenils e las giuvnas da 15 entochen 19 onns luvrar egl uaul a Trin, Glion, Claustura ni a Cuera. L'anr ha astgau visitar els egl Uaul Sura a Trin. Muort munconza da piazzas per la stad ha la Banca Cantunala Grischuna giu l'idea da porscher a giuvenils las jamnas da project. La BCG collavura cul project da muntognas da Trin. «Igl ei impurtont ch'els giuvenils san luvrar enzatgei nizeivel e gudignar in daner da sac», expliche-

scha Alexander Villiger. Ils giuvenils survegnan per in'jamna lavur egl uaul 500 francs. Plinavon declara Villiger ch'els giuvenils emprendien buca mo la muntada ch'igl uaul da schurmetg hagi, mobein era da collaborar e surprender responsabladad. Entochen uss hagian els adina survegniu buns resuns. La BCG organischa quellas jamnas gia la tschunavla stad. Cunzun ils geniturs seigien incantai, lezs quieten ei bi da veser che lur affon lavuri giuado. Thomas Müller, il schef da medias dalla banca, raqueta ch'els risguardien ell'annunzia la motivaziun dils giuvenils, denton era danunder ch'els derivien. Plinavon consi-

dereschien els ch'ei detti ina buna mischeida da giuvenils e giuvnas. Uonn seigien en tut 160 s'annunziati per ina тала piazza da stad.

Luvrar giuado ei attractiv

A Trin egl Uaul Sura ein 15 giuvenils participai l'jamna vargada. Era Naomi Arpagaus da Laax ha luvrau mordio sil territori spundiv. «Igl ei super da semover e luvrar giuado. Sch'ins ei schiglioc gl'entir gi vid seser en scola fa quei bein», manegia la giuvna da 17 onns. Ella ei buca mo s'annunziada pervia dils daners, mobein era per saver sustener igl uaul da schurmetg. Ils 15 giuvenils ein repartgi

sin duas gruppas. Ina gruppa fa in trutg silla spunda tessaglia e tschella peina plontas silla via d'alp per las vaccas. Sin quella spunda verda secattan fetg biaras orchideas violettas. Quellas creschian mo sin quella spunda, denton buca denter las plontas e caglias. Per quei seigi ei era impurtont da deliberar quella spunda dalla bostga, raqueta il selvicultur Christian Malär. Plinavon declara Malär che la biodiversitad si cheu seigi immensa. Martin Kreiliger, il meinafatschenta dil Project d'ual da muntogna, raqueta che l'aura actuala seigi perfetga pigl uaul. Cauld, lu denton puspei plievgia, quei fetschi crescher tut pli spert.

L'impurtonza digl uaul da schurmetg

Il selvicultur Malär da Trin ei incantaus da quei project. Ozilgi, el temps tecnologic, seigien ils affons buca pli disai da luvrar corporalmeim, per quei seigi ei bi sch'els giuvenils hagian quella pusseviltad.

Anno 2010 aveva in incendi destruiu tschun hectaras uaul sur Trin. Ils resultats da quel vesan ins aunc oz. Igl Uaul Sura seigi d'ina enorma impurtonza per Trin Vitg e Trin Mulin, raqueta Malär. El ei perschadius ch'els dus vitgs existessen buca senza quest uaul da schurmetg.

Las giuvnas cavan da tutta aura silla spunda tessaglia. La tschaghera sestigia mo plaunsiu.

Naomi Arpagaus e Malina Schlatter lavuran bugen giuado.

Il selvicultur Christian Malär s'engascha cun tgierp ed olma pigl uaul da schurmetg.

FOTOS L. CADRUVI